

Vabariigi Valitsuse 27. novembri 2025. a määruse nr 97 „Kutselise kalapüügi võimalused, lubatud aastasaagid ning kalapüügiõiguse tasumäärad 2026. aastal“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 27. novembri 2025. a määrust nr 97 „Kutselise kalapüügi võimalused ja kalapüügiõiguse tasumäärad 2026. aastal“ (edaspidi *püügivõimaluste määrus*).

Eelnõu kehtestatakse kalapüügiseaduse (edaspidi *KPS*) § 45 lõike 1, § 46 lõike 1 ja § 47 lõike 1 ja 2 ja majandusvööndi seaduse (edaspidi *MVS*) § 6 lõike 1 punkti 2.

Püügivõimaluste määruse muutmise eesmärk on kehtestada räime, kilu ja tursa lubatud aastasaagid ja püügivõimalused Läänemerel püüdmiseks. Nimetatud lubatud aastasaagid ja püügivõimalused tulenevad Eestile määratud kvootidest vastavalt nõukogu määrusele (EL) 2025/2454, millega määratakse 2026. aastaks kindlaks teatavate Läänemere kalavarude ja kalavarurühmade püügivõimalused ning muudetakse määrust (EL) 2025/202 teatavate püügivõimaluste kohta teistes vetes (ELT L, 2025/2454, 02.12.2025) (edaspidi *ELi Läänemere püügivõimaluste määrus*). Lisaks suurendatakse käesoleva määrusega Eesti-Vene kalapüügikomisjoni 51. istungi käigus kokkulepitud ahvena-, koha-, haugi- ja latikakvoote 2025. a kasutamata jäänud koguste arvelt ja jagatakse need laiali püügivahendite liikide kaupa.

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1380/2013 ühise kalanduspoliitika kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1954/2003 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2371/2002 ja (EÜ) nr 639/2004 ning nõukogu otsus 2004/585/EÜ (ELT L 354, 28.12.2013, lk 22–61) (edaspidi *ühise kalanduspoliitika alusmäärus*), artikkel 16 lõike 6 kohaselt otsustab iga liikmesriik ise, kuidas jaotada tema lipu all sõitvatele laevadele talle eraldatud kalapüügivõimalusi.

KPS § 45 lõike 1 kohaselt kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega eelseisva aasta püügivõimalused kaluri kalapüügiloa alusel maakondade ja merel veealade, siseveekogude ja püüasustusega väikesaarte kaupa, lähtudes kala- ja veetaimevaru seisundist, jooksva aasta 1. novembriks, kui Euroopa Liit (edaspidi ka *EL*) ei sea püügivõimalusi hiljem.

KPS § 46 lõike 1 kohaselt kehtestab Vabariigi Valitsus püügivõimalused kalalaeva kalapüügiloa alusel aastaks, milleks taotlus esitatakse, ja mida kasutavad Läänemerel nii kalalaeva kalapüügiloa kui ka kaluri kalapüügiloa alusel püüdjad, ning püügivõimalused väljaspool Eesti Vabariigi jurisdiktsiooni oleval veealal, mida EL ei reguleeri 60 tööpäeva jooksul pärast ELi püügivõimaluste kehtestamist.

KPS § 47 lõike 1 kohaselt Eesti Vabariigi valitsuse ja Venemaa Föderatsiooni valitsuse vahelise Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järve kalavaru säilitamise ja kasutamise alase koostöö kokkuleppe alusel Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel Eesti Vabariigile määratud lubatud aastasaagi kalaliikide kaupa kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega 60 tööpäeva jooksul pärast valitsustevahelises Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järve kalapüügi komisjonis (edaspidi *Eesti-Vene kalapüügikomisjon*) lubatud kogusaagi poolte vahel jaotamist, kusjuures iga kalaliigi lubatud aastasaagi võib kehtestada ka poolaastate kaupa või püügivahendi kohta.

KPS § 47 lõike 2 kohaselt võib Vabariigi Valitsus kehtestada Läänemerel kaluri kalapüügiloo alusel püüda lubatud kalaliigi aastasaagi veealade ja maakondade ning püüasustusega väikesaarte jaoks. See kehtib sellise kalaliigi kohta, mida Läänemerel püütakse nii kalalaeva kalapüügiloo kui ka kaluri kalapüügiloo alusel. Sarnaselt eelmise aastaga kehtestatakse 2026. a kaluri kalapüügiloo alusel püügiks (edaspidi *rannapüük või rannapüüdjad*) lubatud räime aastasaak määruse muudatuse kohaselt eraldi Liivi lahele, mida tähistab ICES-i alarajoon 28-1 ja Läänemere avaosa, mida tähistavad ICES-i alarajoonid 28-2, 29 ja 32. Liivi lahe ja Läänemere avaosa lubatud aastasaagid kehtestatakse maakondade kaupa. Nimetatud ICES-i alarajoonid on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 218/2009 Atlandi ookeani kirdeosas kalastavate liikmesriikide nominaalsaagi statistiliste andmete esitamise kohta (uuesti sõnastatud) (ELT L 87, 31.3.2009, lk 70—108), (edaspidi *Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 218*) III lisas.

Kui rannapüügil jaotatakse püügivõimalusi üldjuhul püügivahendite arvuna, siis käesoleva määrusega jaotatakse ELi poolt Eestile määratud räime-, kilu- ja tursakvooti osaliselt lubatud aastasaakidena rannapüügiks ja osaliselt väljapüügimahuna kalalaeva kalapüügiloo alusel (edaspidi *traalpüük või traalpüüdja*) püügiks.

Liivi lahe räime lubatud aastasaak kehtestatakse määrusega Pärnu ja Saare maakondadele. Eraldi kehtestatakse lubatud aastasaak Pärnu maakonnas Kihnu ja Manõja saarte püsielanikele. Terves Pärnu maakonnas, sealhulgas Kihnu ja Manõja saarte püsielanikele, kehtestatakse KPS § 47 lõike 2 alusel lubatud aastasaagid ka igale kastmõrrale. Osa EL-i Läänemere püügivõimaluste määrusega Eestile eraldatud kvoodist jäetakse kastmõrdade kaupa kehtestamata, et katta ära ka see räimekogus, mis teistesse püügivahenditesse kaaspüügina satub.

Ka Läänemere avaosa räimevarust kaluri kalapüügiloo alusel püütav lubatud aastasaak jagatakse kaheks: maakondade ühine lubatud aastasaak Harju, Ida- ja Lääne-Viru, Hiiu, Lääne ja Saare maakondadele ning väiksem osa eraldi maakonnasiseseks kasutamiseks kõigile nimetatud kuuele maakonnale.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalanduspoliitika osakonna peaspetsialist Joosep Pärn (5563 3802, Joosep.parn@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi tegi sama ministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Kadri Tubli (626 0751, kadri.tubli@agri.ee).

1.3 Märkused

Eelnõu on seotud EL õigusega, sest räime, kilu ja tursa püügivõimalused on EL nõukogu Eestile kehtestanud ELi Läänemere püügivõimaluste määrusega. Määruse vastavust EL õigusele on kirjeldatud seletuskirja punktis 3.

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 27. novembri 2025. a määruse nr 97 „Kutselise kalapüügi võimalused, lubatud aastasaagid ning kalapüügiõiguse tasumäärad 2026. aastal“ 23. jaanuaril 2026 jõustunud redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 20.01.2026, 12.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb viiest punktist ja kolmest lisast.

Eelnõu punktiga 1 muudetakse määruse preambulat, täiendades seda volitusnormidega lubatud aastasaakide ja püügivõimaluste kehtestamiseks. Tegemist on normitehnilise parandusega.

Eelnõu punktiga 2 kehtestatakse 2026. a rannapüügi jaoks lubatud aastasaagid. Lisaks sätestatakse Läänemere avaosas kehtestatud lubatud räime aastasaagi kasutamise tingimused. Täpsemalt on selgitatud seletuskirja punktis 2.1.

Eelnõu punktiga 3 kehtestatakse 2026. a traalpüüdjate räime-, kilu- ja tursapüügivõimalused. Täpsemalt on muudatusi selgitatud seletuskirja punktis 2.1.

Eelnõu punktiga 4 täiendatakse määrust lisadega 1¹ ja 2¹.

Eelnõu punktiga 5 muudetakse kehtiva määruse lisa 3¹ „Lubatud aastasaagid kaluri kalapüügiloa alusel Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel püüdmisel“ (edaspidi *lisa 3¹*), millega kehtestatakse teatud kalaliikide lubatud aastasaagid püügivahendite kohta Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel. Täpsemalt on muudatused selgitatud seletuskirjas punktis 2.2.

2.1. Lubatud aastasaagid ja püügivõimalused Läänemeres

Eelnõu punktidega 2 ja 3 täiendatakse püügivõimaluste määruse paragrahve 1 ja 2, mis kehtestavad Läänemerele kalaliikide kohta lubatud aastasaake ja püügivõimalusi, mis on Eesti Vabariigile määratud ELi Läänemere püügivõimaluste määrusega. ELi Läänemere püügivõimaluste määrus sätestab 2026. a Läänemere kalavarude ja kalavarurühmade kvoodid ning määrab nende kasutamise tingimusi, milleks võivad olla näiteks täpsemad ajalised või ruumilised piirangud, püügivahendeid puudutavad tehnilised meetmed jms. Eestile eraldatud kvootide kontekstis väljendub kasutamise tingimus asjaolus, et turska on lubatud püüda üksnes kaaspüügina. Kuna ühise kalanduspoliitika alusmääruse artikkel 16 lõike 6 kohaselt otsustab iga liikmesriik ise, kuidas jaotada tema lipu all sõitvatele laevadele talle eraldatud kalapüügivõimalusi, siis räime, kilu ja tursa kvoodid tuleb traalpüügi jaoks kehtestada

püügivõimalusena, mis väljendub väljapüügimahus ja rannapüügi jaoks kehtestada lubatud aastasaagina. Täpsem selgitus on kirjas alapunktides 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3 ja 2.1.4. Räime, kilu ja tursa lubatud aastasaagid Läänemerel kaluri kalapüügi loa alusel on sätestatud määruse lisas 1¹ ning kalapüügivõimalused Läänemerel kalalaeva kalapüügiloa alusel lisas 2¹. Lisaks täpsustatakse, et Läänemere avaosas, mida tähistavad ICES-i alarajoonid 28-2, 29 ja 32 on lubatud kasutada maakonnale kehtestatud lubatud aastasaaki peale maakondade ühise lubatud aastasaagi ammendumist. Samuti täpsustatakse Rahvusvahelise Mereuurimise Nõukogu (edaspidi *ICES*) alarajoonide määratlust, mis on toodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 218 III lisas.

2.1.1. Räum

ELi Läänemere püügivõimaluste määrusega on Eestile 2026. a eraldatud räimekvoot kokku 26 707 tonni, millest Liivi lahes 15 870 tonni ja Läänemere avaosas 10 837 tonni. Liivi lahe räimekvoot vähenes võrreldes 2025. aastaga ligikaudu 17 protsenti, Läänemere avaosa räimekvoot suurenes aga 15 protsendi võrra. Vastavalt Euroopa Liidu õigusele on võimalik kanda osa eelmise aasta kvoodist üle järgmisesse aastasse. Ülekantavad kogused kehtestatakse 2026. a jooksul peale seda, kui Euroopa Komisjon on vastavad kogused kinnitanud.

Kokkuleppe kohaselt on eelnevatel aastatel arvestatud Eestile eraldatud Läänemere avaosa räimekvoodist 88,65 protsenti traalpüügiks ja 11,35 protsenti rannapüügiks ning Eestile eraldatud Liivi lahe räimekvoodist 54 protsenti traalpüügiks ja 46 protsenti rannapüügiks. Nimetatud osakaalud on iga-aastaselt püügivõimaluste kehtestamisel võetud aluseks, sest need arvestavad pikaajaliselt väljakujunenud püügimustreid, tarneahelaid ja tootmistsükleid ning võimaldavad ettevõtjatel majandustegevust paremini planeerida.

Traalpüügi ettevõtted täidavad kalandussektoris sageli nii püüdja kui ka kala töötleja rolli. Seetõttu on traalpüügi kvoot otseselt seotud töötlemisvõimsuse kasutamise, tootmismahu ja töökohtade säilitamisega. Oluline on tagada tootmisprotsesside toimimine ning töökohtade olemasolu aastaringselt, kuna hooajalise tööjõu leidmine on ettevõtjate hinnangul keeruline. Aastatel 2020-2024 töötas traalpüügi ettevõtetes igal aastal kokku 360 - 570 inimest, mis näitab traalpüügisektori olulist rolli tööandjana. Praktika näitab, et suuremate püügikvootide korral on üldjuhul ka hõivatus sektoris suurem.

Rannapüüdjad on omakorda tihedalt seotud traalpüüdjatega, sest traalpüügi ettevõtted on sageli rannapüügil püütava räime peamised esmakokkuostjad ja töötlejad. Kui traalpüügi püügiperiood ja sellega seotud töötlemine lõpeb enne rannapüügi hooaega, võib rannapüüdjatel tekkida raskusi saagi realiseerimisega. Seetõttu tuleb kvote ja püügiperioode käsitleda tervikuna, et tagada mõlema püügisegmendi saagi väärindamine ja turule jõudmine. Lisaks tuleb arvestada rannapüügi sesoonsust – rannapüüdjad püüavad kevadel kudema tulnud kala ning seetõttu ei saa nad sügisel räime samas ulatuses püüda.

Räimekvoodi jaotamisel tuleb arvestada ka Eestile eraldatud kilukvooti, kuna traalpüügil on räime ja kilu püük olemuselt segapüük ning nende liikide eraldi püüdmine ei ole tehniliselt ega praktiliselt teostatav. Kuna kilukvoot on Eestil igal aastal suurem kui Läänemere avaosa räimekvoot, vajavad traalpüüdjad segapüügi efektiivseks korraldamiseks piisavalt räimekvooti, et vältida olukorda, kus räimekvoot saab täis enne, kui kilukvoot on mõislikus mahus kasutatud. Viimastel aastatel on kilu osakaal traalpüügi saagis kasvanud: 2016. aastal 59 protsendilt 2025. aastal 77 protsendini (tõus 18 protsendipunkti).

Rannapüügil on Eesti kalanduses lisaks majanduslikule väärtusele ka oluline kultuuriline ja kogukondlik roll. Rannapüük toetab rannapiirkondade elujõulisust, aitab säilitada

traditsioonilisi oskusi ning pakub sissetulekuallikat piirkondades, kus alternatiivseid tööhõivevõimalusi võib olla piiratumalt. Piisavas mahu räumekvoodi eraldamine rannapüügi segmendile aitab hoida rannakogukondi toimivana ning vähendab sotsiaalset survet, näiteks sissetuleku või väljarände näol.

Viimastel aastatel on ELi poolt kehtestatud Läänemere avaosa püügivõimalus olnud oluliselt väiksem, mis on tekitanud Ida-Virumaa rannapüüdjates rahulolematust senise jaotusprotsendi suhtes. Kui aastatel 2016-2020 oli Läänemere avaosa räumepüügivõimalus vahemikus 17 000-25 000 tonni, püüdsid rannapüüdjad oma osast sõltuvalt aastast ära ligikaudu 40-60 protsenti. Alates 2021. aastast on Läänemere avaosa püügivõimaluste vähenemine toonud kaasa olukorra, kus rannapüügi kvoodikasutus on olnud 88-122 protsenti. Praktika põhjal on Läänemere avaosa rannapüüdjate optimaalne kvoot hinnanguliselt 1600-1800 tonni.

Kui rakendada 2026. aasta kvootidele senist jaotusprotsenti, kujuneks Läänemere avaosa traalpüügi räumepüügivõimaluseks 9 607 tonni ja rannapüügil 1 230 tonni. Liivi lahes kujuneks traalpüügil räumepüügivõimaluseks 8 569,8 tonni ja rannapüügil 7 300,2 tonni.

Rannakalurite ja traalpüüdjatega on peetud mitmeid kohtumisi 2026. aasta Läänemere avaosa kvootide jaotamise teemal. Kohtumiste ajendiks oli Läänemere avaosa rannakalurite hinnang, et senine jaotus (11,35 % rannapüük ja 88,65 % traalpüük) ei ole kvoodikõikumiste tingimustes olnud rannapüügile piisav. 12. detsembril 2025. a esitas Virumaa Rannakalurite Ühing MTÜ kirjaliku ettepaneku tõsta 2026. aastal Läänemere avaosa rannapüügi lubatud aastasaak 1378,88 tonnini, millele lisanduks täiendavalt 300 tonni, mis muudaks jaotuse suhteks 15,49 protsenti rannapüük ja 84,51 protsenti traalpüük. Traalpüüdjate hinnangul ei ole selline muutmine neile sobiv, sest räumekvoot on vajalik segapüügi toimimiseks koos kilukvoodiga ning töötlemismahtude planeerimiseks.

Käesoleva eelnõuga suurendatakse 2026. aastal Läänemere avaosa rannapüügi räumekvooti traalpüüdjate arvelt 300 tonni võrra. 2026. aasta sügisel komisjoni otsusega ülekantav räumekvoot läheb täies ulatuses traalpüüdjatele, sest siis rannapüüki kastmõrraga ei toimu. Ülekantava koguse lõplik maht ei ole käesoleva määruse kehtestamise ajal veel täpselt teada, aga ligikaudne 2025. a kvoodijääk on 700 tonni.

Eeltoodust tulenevalt on 2026. aastal Läänemere avaosa räumepüügivõimalused järgmised: traalpüük 9 307 tonni ja rannapüük kokku 1 530 tonni, mis teeb suhtarvudeks 14,12 protsenti rannapüüdjatele ja 85,88 protsenti traalpüüdjatele.

2.1.1.2. Liivi lahe räumepüügi lubatud aastasaagid

Kogu Eesti riigi Liivi lahe rannapüügi räumekvoot on 2026. a 7 300,2 tonni. Sellele lisandub Liivi Lahe Kalanduskogu MTÜ 18. detsembri 2025. a ettepaneku alusel traalpüügi kvoodi arvelt kogus, mis vastab 10 protsendile ehk 884,44 tonnile 2025. aasta Liivi lahe rannapüügi esialgsest kvoodist (8844,42 t). Seega kokku on Liivi lahe rannapüügi räumekvoot on 2026. a 8184,64 tonni ja traalpüügil 7685,36 tonni. Nõukogu määruse (EÜ) nr 847/96, 6. mai 1996, millega kehtestatakse lubatud kogupüükide (TAC) ja kvootide haldamise täiendavad tingimused ühest aastast teise ülekandmisel, alusel 2026. a sügisel Eestile 2025. aastast ülekantav jääk kantakse omakorda täies mahu traalpüügi segmendile. Liivi lahe rannapüügi kvoot jaotatakse maakondade vahel järgmiselt: Saare maakonnale 2026. a lubatud aastasaagiks 7 protsenti ehk 572,92 tonni, Pärnu maakonnale eraldatakse 93 protsenti ehk 7 611,72 tonni, mis jaguneb eraldi Kihnu ja Manõja rannapüüdjate ning Pärnu maakonna rannapüüdjate vahel. Kihnu ja Manõja rannapüüdjatele eraldatakse 15 protsenti Pärnu maakonna kvoodist ehk

1 141,76 tonni ning ülejäänud 85 protsenti ehk 6 469,96 tonni teistele Pärnu maakonna kaluritele.

Pärnu maakonnas jaotatakse lubatud aastane räimesaak omakorda kasutada lubatud kastmõrdade vahel. Enne kastmõrdade kaupa jaotamist eraldatakse lubatud aastasaagist väike osa muude püügivahenditega püügiks. Kihnu ja Manõja rannapüüdjatele jäetakse 13,76 tonni muude püügivahendite jaoks ning kastmõrdadega püügiks jääb seega 1 128 tonni. See kogus jaotatakse 24 kastmõrra vahel, mistõttu on ühe kastmõrra lubatud aastasaak 47 tonni. Pärnu maakonna, välja arvatud Kihnu ja Manõja, rannapüüdjate lubatud aastasest räimesaagist jäetakse 67,56 tonni muude püügivahendite jaoks ning ülejäänud 6402,4 tonni jaotatakse 151 kastmõrra vahel. Seega on ühe kastmõrra maksimaalne lubatud saak 42,4 tonni. Muude püügivahenditega püügiks eraldatud kogused on määratud varasemate aastate saagiandmete põhjal.

Lubatud aastasaakide kehtestamine kastmõrra kohta on võimalik ainult seetõttu, et püütakse peamiselt ühte liiki ehk räime.

Kui ajaloolise püügiõiguse omanikul on kasutada rohkem kui üks kastmõrd, liidetakse tema räimepüügivõimalus loale kantud kastmõrdade arvu põhjal, kuid ta võib temale määratud lubatud aastasaagi välja püüda ka vähema arvu püügivahenditega, kui loal on kirjas.

2.1.1.3. Läänemere avaosa rannapüügi räime lubatud aastasaagid

Eesti riigi Läänemere avaosa rannapüügi räimekvoot on koos individuaalkvootidega 1 530 tonni. Räimevaru jaotamise korral Läänemere avaosa maakondade vahel jagatakse kaluri kalapüügiloa alusel lubatud räime aastasaak kahte ossa. Esimest osa kasutaksid kõik maakonnad ja teine osa – lubatud aastasaagi jääk 300 tonni – jagatakse kuue maakonna vahel. Kõikide maakondade 2026. a ühiselt kasutatav lubatud aastasaak on 1230 tonni, millele lisandub kalalaeva kalapüügiloa alusel püüdjate arvelt ülekantav 300 tonni ehk kokku 1 530 tonni. Ühiselt kasutatava lubatud aastasaagi ammendumisel jaguneb ülejäänud 300 tonni räime maakondade vahel järgmiselt:

- 1) Ida-Viru maakonnale 130 tonni;
- 2) Lääne maakonnale 85 tonni;
- 3) Harju maakonnale 40 tonni;
- 4) Hiiu maakonnale 15 tonni;
- 5) Saare maakonnale 20 tonni;
- 6) Lääne-Viru maakonnale 10 tonni.

Sellela tagatakse Harju, Hiiu, Saare ja Lääne-Viru maakonna rannapüüdjatele nende poolt viimasel viiel aastal keskmiselt püütud räimesaake arvestades piisav varu.

2.1.2. Kilu

ELi Läänemere püügivõimaluste määrusega kehtestati 2026. a kilu kvoodiks 23 135 tonni, mis on umbes 45 protsenti suurem kogus kui eelmisel aastal. Rannapüügil ei ole kilu sihtliik, mistõttu on saagid väga väikesed (viimastel aastatel alla 1 t) ja kilu satub püünistesse pigem teiste liikide kaaspüügina. Seetõttu kehtestatakse määrusega rannapüügile lubatud aastasaagiks 3 tonni ja kehtestatakse Läänemeres kalalaeva kalapüügiloa alusel püüda lubatavaks kilu

püügivõimaluseks peaaegu kogu Eesti kilukvoot. See tähendab, et traalpüügil jääb kilu püügivõimaluseks 23 132 tonni ja rannapüügi lubatud aastasaagiks 3 tonni.

2.1.3. Tursk

ELi Läänemere püügivõimaluste määrusega kehtestati 2026. a Eestile tursapüügi kvoodiks kokku 13 tonni ja seda võib kasutada üksnes kaaspüügina. Sellest Läänemere idaosas ICES-i alarajoonides 25–32 on tursapüügi kogumaht 10 tonni ja Läänemere lääneosas ICES-i alarajoonides 22–24 3 tonni. Tursapüük on viimastel aastatel varude kokku kukkumise tõttu aina vähenenud, ka tursapüügivõimalused on muutunud äärmiselt väikeseks.

Eestile ICES-i alarajoonides 22–24 eraldatud kvoot 3 tonni kehtestatakse püügivõimalusena traalpüüdjatele, kuna nimetatud alarajoonides Eesti rannapüüdjad püüda ei saa. KPS § 41 lõige 1 kohaselt tohivad rannapüüdjad merel püüda kuni 20 meetri samasügavusjooneni. Eestile Läänemere idaosas ehk alarajoonidesse 25–32 eraldatud tursakvoot 10 tonni jaotatakse traal- ja rannapüügi vahel nii, et traalpüügil püügivõimaluseks kehtestatakse 5 tonni ja rannapüügil lubatud aastasaagiks 2 tonni. Ülejäänud 3 tonni turska välja ei jagata ning jäetakse rannapüügi arvelt reservi, et seda saaks aasta jooksul vajadusel kasutada teiste EL liikmesriikidega kvoodivahetusteks. See võib osutuda vajalikuks näiteks Soome lahe lõhe puhul, mille kvoot võib täituda. 2 tonni tursakvoot rannapüüki piirama ei hakka, kuna viimastel aastatel püsib rannapüügil saadud tursa kogus ca 1 tonni juures.

2.1.4. Lõhe

ELi Läänemere püügivõimaluste määruse kohaselt 2026. a on Eesti kaluritel võimalik Soome lahel ICES-i alarajoonis 32 püüda lõhet 1049 isendit ja Läänemere avaosas ICES-i alarajoonides 22–31 538 isendit. ELi Läänemere püügivõimaluste määruse järgi võib ICES-i alarajoonide 22–31 kvoodist kuni 450 isendit püüda alarajoonis 32. Erisus on lubatud selleks, et tagada rannapüügi püügivõimaluste parem ärakasutamine. Traalpüügil lõhet ei püüta, rannapüüdjad püüavad lõhet põhiliselt seisevpüünistega. Põllumajandus- ja Toidumeti andmetel on 28. novembri 2025. a seisuga püütud Soome lahest 976 ja Läänemere avaosast 164 lõhet.

Kuna lõhet püüavad peamiselt rannapüüdjad ja kalalaevade saakidesse satuvad vaid üksikud isendid, ei ole lõhepüügi võimalusi otstarbekas kehtestada eraldi kalalaeva ja kaluri kalapüügiloa alusel, ning Eesti jaoks kehtib ELi kehtestatud üks üldine kvoot.

2.2. Lubatud aastasaagid Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel

17. – 20. novembrini 2025. a toimus Eesti-Vene kalapüügikomisjoni 51. istung, mille käigus lepidi kalaliikide kaupa kokku aastane lubatud saak ja jaotus riikide vahel 2026. aastal. Eesti-Vene kalapüügikomisjoni otsuse järgi võib 2026. a ahvena-, koha-, haugi-, räabise- ja latikakvoodile lisada 2025. a kasutamata jäänud kogused, mis on kuni 5 protsenti iga liigi 2025. aastaks kokkulepitud kvoodist.

Kalapüügilubade andmiseks kehtestati 2026. a lubatud aastasaagid 2026. a alguses, kui ei jõutud aastalõpu andmeid määruse muutmise eelnõusse lisada. Need andmed selgusid peale püügihooaja lõppu.

Määruse lisas 3¹ muudetakse tabelit 1 „Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel 2026. aastal kasutada lubatud aastasaagid“ vastavate nimetatud kalaliikide osas. Muudatused on toodud alljärgnevas tabelis 1.

Tabel 1. Aastaks 2025 kokkulepitud kvoot, kvoodijääk 2025. a ja ülekantav osa 2026. a kalaliikide kaupa.

Kalaliik	Lubatud aastasaak 2025. a tonnides	Lubatud aastasaagi jääk 2025. a tonnides	Ülekantavad 5 protsenti 2026. a tonnides
Ahven	920	264,48	46
Latikas	1050	527,39	52
Koha	770	118,64	38
Haug	120	26,209	6
Rääbis	15	6,195	0

Kuna nimetatud kalaliikide aastasaakide suurenemine mõjutab ka lubatud aastasaaki püügivahendi kohta, on määruse lisa 3¹ tabelis 2 „Lubatud aastasaagid püügivahendi tüübi kohta kalaliikide kaupa 2026. aastal, seejuures saagid ühe püügivahendi kohta ja püügivahendite vahel jagamata aastasaak“ tehtud vastavad muudatused. Lubatud aastasaagid kalaliikide kaupa püügivahendi kohta on ümber arvutatud arvestades 2025. a kasutamata jäänud koguseid. Kuna ülekantavad osad on ümardatud täisarvuni allapoole, et koguseid oleks parem püügivahendite vahel jaotada, siis rääbise puhul on ülekantav kogus 0. Rääbise puhul jääb püügivahendite vahel jagamata aastasaak samaks, aga ahvena puhul tõuseb see 23, haugil 29,7, kohal 4 kilogrammi võrra ning latika puhul langeb jagamata aastasaak 13 kilogrammi võrra.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu käsitleb kalapüüki kutselise kalapüügi vahenditega. Seda valdkonda reguleerivad ka ELi õigusaktid. Samas ei reguleeri EL püügivõimaluste riigisisest jaotust. Ühise kalanduspoliitika alusmääruse artikli 16 lõike 6 kohaselt otsustab iga liikmesriik ise, mil viisil ta ELi õiguse alusel määratud kalapüügivõimalused oma lipu all sõitvate laevade vahel jaotab.

Määrusega jaotatakse Eestile ELi Läänemere püügivõimaluste määrusega 2026. a eraldatud räime-, kilu- ja tursapüügikvoodid Läänemeres kaluri ja kalalaeva kalapüügiloa vahel. Seega on määruse eelnõu kooskõlas ELi õigusega.

Euroopa Liidu õigusaktid ei reguleeri püüki Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel.

4. Määruse mõjud

Eelnõu kehtestamine ei mõjuta riigi julgeolekut, rahvusvahelisi suhteid ega ka riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse töökorraldust, ühtlasi puudub sotsiaalne ja demograafiline mõju. Määruse rakendamine aitab kaasa kutselise kalapüügi jätkusuutlikule arengule ning toetab kalavarude kestlikku kasutust, mis mõjub positiivselt elu- ja looduskeskkonnale. Määrusel on regionaalarengule positiivne mõju eelkõige tulenevalt sellest, et kvootide riigisisel jaotamisel peetakse silmas kogu sektori ja sealhulgas eri kalanduspiirkondade huve. Määruse majanduslik mõju on positiivne, kuna kvootide kehtestamata jätmisel ei ole kaluritel võimalik kvoodialuseid liike püüda ja vastavalt ka sissetulekut teenida.

EL-i Läänemere püügivõimaluste määrusega Eestile eraldatud kalapüügivõimalused Läänemeres jaotatakse eri püügiviise kasutavate kalurite vahel, arvestades ka eelmistel aastatel väljakujunenud jaotust ja seniseid väljapüüke. Summaarsed püügivõimalused kõiguvad aastate

lõikes ning peale 2024. a olulist langust on 2026. a taas tõusule pööranud. 25. novembril ja 5. detsembril 2025. a kutsuti kokku nii traal- kui ka rannapüüdjate esindajad, et tutvustada 2026. a räime- ja kilupüügivõimalusi ja arutada sektorite vahelist räimepüügivõimaluste jaotust. 2026. a sügisel kantakse komisjoni otsusena 2025. a jäägid (ligikaudu 700 tonni) taas üle traalpüüdjatele. Rannapüüdjad saavad 300 tonni komisjonist saadavast kvoodist, et see jätaks ka traalpüüdjatele natuke puhvrit ja rannapüüdjad saavad soovitud lisa oma kvoodile.

Tursakvoot on jätkuvalt väga väike ja seda on lubatud kasutada vaid kaaspüügiks. Selle tõttu pole turska viimastel aastatel ka sihtliigina püütud ja väike kvoot ei mõjuta sektorit kuidagi varasemast rohkem.

Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järve kaluritel on võimalik püüda rohkem ahvenat, koha, haugi ja latikat, mis samuti suurendab piirkonna kalurite sissetulekuid.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks ei ole vaja teha lisakulutusi. Määruse rakendamisega kaasnevad eeldatavad tulud tulenevad traalpüügi püügivõimalustest. Nimelt kehtestati püügivõimaluste määrusega 2026. a kilu, räime ja tursa püügiõigustasud ning käesoleva eelnõuga lisanduvad sellele ka püügivõimalused. Arvestades, et traalpüügil on räime püügiõigustasu 9,84 eurot tonni kohta ja püügivõimalus kokku 18 176,8 tonni, kilu püügiõigustasu 10,04 eurot tonni kohta ja püügivõimalus kokku 23 135 tonni ning eeldades, et kogu räime ja kilu püügivõimalused ostetakse välja, laekub neist riigieelarvesse kokku umbes 411 135 eurot.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Kliimaministeeriumile ja Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Keskkonnaametile ja Põllumajandus- ja Toiduametile ning kalandusorganisatsioonidele: MTÜ Eesti Kalurite Liidule, rannapüügi kalanduspiirkondadele (Eesti Kutseliste Kalurite Ühistu, MTÜ Harju Kalandusühing, MTÜ Hiiukala, Liivi Kalanduskogu, MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Selts, MTÜ Saarte Kalandus ja MTÜ Virumaa Rannakalurite Ühing), traalpüüdjate ühendustele (Eesti Traalpüügi Ühistu, Eesti Kalapüügiühistu ja Saarte Kalandus MTÜ), Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel tegutsevate kalurite ühendustele (Peipsi Kalandusühistu, Peipsi Alamvesikonna Kalurite Liit, Peipsi Kalanduspiirkonna Arendajate Kogu, Peipsi Piirkonna Ettevõtete ja Ettevõtjate Kalurite Liit, Peipsi Kalurite ja Kalatöötlejate Liit).